

Til Dåbskommissionen

Vartov, 10. december 2025

Grundtvigsk Forums høringssvar

I forbindelse med Dåbskommissionens
midtvejsrapport om fremtidens dåbsritual i
folkekirken

Grundtvigsk Forum er en landsdækkende forening, der består af lokale kredse og enkeltmedlemmer. Foreningen blev stiftet i 1898 under navnet Kirkeligt Samfund og er forankret i et grundtvigsk syn på kristendom, folkeliv og menneskeliv. Grundtvigsk Forum har hjemsted på Vartov i København. Foreningens formål er med udgangspunkt i N.F.S. Grundtvigs tanker at udvikle og fremme frihed og åndsliv i kirke, skole, kultur og samfund og at styrke en fælles forpligtelse på folkestyret. På den baggrund er det foreningens opgave at udfolde Grundtvigs tanker og det grundtvigske kristendomssyn og menneskesyn.

Allerførst skal lyde en stor anerkendelse af dåbskommissionens arbejde, som er beundringsværdigt gennemarbejdet. Samtidig peger vi i dette høringssvar på nogle grundtvigske perspektiver, som vi synes er afgørende og gerne så stå tydeligere frem i folkekirkens dåbsritual.

Vores svar drejer sig om følgende tre områder:

- 1) Den indledende takkebøn
- 2) Bibellæsninger ved dåben
- 3) Bekendelse og tilspørgsel

Den indledende takkebøn

Vi ønsker, at barnemetaforikken bibeholdes, men udfoldes. Grundtvigsk Forum mener, at barnemetaforikken fortæller om kernen i gudsforholdet: Gud kaldte Jesus for sin elskede søn. Det skal derfor lyde som et ekko ved hver dåb: "dette er mit elskede barn" – og at det bliver vi ved med at være. At være Guds barn bliver stadfæstet, hver gang vi beder Fadervor og peger på asymmetrien mellem Guds og vores muligheder for, at Guds vilje sker her på jorden. Uden Gud kan vi ikke bære frugt.

Men formuleringen i den nuværende takkebøn – "gør os til dine børn" – er ikke præcis nok i forhold til Grundtvigs menneskesyn. Kommissionen peger i rapporten side 29 på, at udtrykket "gøres til" er blevet problematiseret og hævdes at skabe afstand mellem døbte og udøbte. Men mens kommissionen vil styre udenom problemet ved – i nogle af forslagene – at undlade "gør os til dine børn", mener Grundtvigsk Forum, at man dermed mister en grundlæggende kerne ved dåben. Det er ikke "at være barn" der er problemet, men dét, at det er noget man "gøres til" ved dåben.

Derfor må barnemetaforen fastholdes, mens adgangen til at blive Guds barn må belyses klarere.

Vi anerkender, at skabelsesteologien er fremhævet i flere af kommissionens forslag, men vi vil gerne fastholde vigtigheden af, at det at vi er skabt i Guds billede, jf. Grundtvigs menneskesyn, står frem, sammen med frelsen.

I denne indledende bøn skal det skabte menneske samt genfødslen af dette selvsamme menneske fremgå: At der ikke er en forskel på det skabte menneske, før og efter dåben¹, men der er forskel på livet og døden før og efter dåben. For et nyt liv begynder ved dåben. Grundtvig skriver, at det nye liv begynder med den tro, der bliver givet: "Christen-Livet begynder hos os med troen, voxer med Haabet og fuldkommes i og af Kiærligheden"². Helt konkret er den udøbte bundet til synden, men den døbte er sat fri.

Derfor er den radikale bevægelse i dåben ikke så meget et "ude og inde" – kun i forhold til medlemskabet i folkekirken – men mere et "før og efter", hvor den udøbte før ikke kunne kende til rækkevidden af Guds kærlighed, men efter dåben er det nu forkyndt.

Den nuværende bøn kan således bibeholdes, men med en sproglig justering. Forslag til en formulering i bønne:

*"Vi takker dig, himmelske Fader,
fordi du ved din søn har
givet os den hellige dåb,
hvori du her i din menighed kalder os dine børn og kalder os til livet,
når du skænker os Helligånden med syndernes forladelse og det evige liv."*

Grundtvigsk Forum fravælger derfor de foreslåede indledende takkebønner, da de bønner, der har grebet skabelsesteologien i deres udformning, ikke specifikt knytter an til menneskesynet og barnemetaforen.

Når det gælder dåben, så er genkendelighed, folkeligheds- og fællesskabsaspektet vigtige. Vi henviser til studier i kasualier, der peger på, at dåbsforældre føler, at de er hjemme i kirke, når de møder en ordlyd, de kan genkende. Samtidig kan der være andre dåbsforældre, som føler sig fremmedgjorte over for de samme ord, og hvor en nutidig genskrivning af den indledende takkebøn kan føles som et "velkommen" til kirken.

Præsten er frit stillet med hensyn til bønnens ordlyd. Vi anbefaler, at den ovenfor formulerede takkebøn enten bruges ordret eller kan fungere som vejledende. I takkebønnen er der således mulighed for at adressere de forskellige situationer, som dåben finder sted i (eksempelvis konfirmanddåb eller øvrige voksendåb som konvertitdåb).

¹ 'Det medfødte og gienfødte Menneskeliv' i *Den Christelige Børnelærdom* (Grundtvig, 1868)

² 'Tro, Haab og Kiærlighed' i *Den Christelige Børnelærdom* (Grundtvig, 1868)

Bibellæsninger ved dåben

Når det gælder læsningerne, er det ligeledes barnemetaforen som nævnt ovenfor, som vi gerne ser fremhævet.

Grundtvigs opfattelse, at troen er forud for skriften, er et historisk korrekt synspunkt, selv om hans måde at argumentere for det (Trosbekendelsen som Jesu eget mundsord) ikke står til troende. Hvad Grundtvig sagde om troen, gælder for ham i endnu højere grad om den gudstjenestefejrende menighed. Også den er forud for skriften. Det er et historisk faktum, at denne menighed har praktiseret dåb, før der var nogen kristne skrifter til. Man må derfor opfatte dåben og dåbsritualet som en praksis, der er uafhængig af bibelskrifterne, men en del af den levende tradition, der er den egentlige kristendom. Af den grund er det grundlæggende ikke nødvendigt, at der læses fra Bibelen i dåbsritualet.

Ikke desto mindre går Grundtvigsk Forum ind for, at der læses bibeltekster i dåbsritualet. Disse har bare ikke en "indstiftende" funktion og skal ikke være legitimering for kirkens praksis, som er legitim i sig selv. I stedet har bibelteksterne den funktion at vise, at den aktuelle dåbskandidats dåb er den samme dåb som de allerførste kristnes dåb. Ja, den er for så vidt i kontinuitet med Jesu egen dåb.

I forhold til dåbskommissionens forslag betyder dette følgende:

1. Det er fra et grundtvigsk perspektiv forfæjlet at gøre Matt 28 til fast læsning og gøre andre tekster valgfrie. På den måde tilskrives denne tekst autoritet som dåbens indstiftelsesberetning. Det er både historisk og teologisk forkert. I det hele taget er Matt 28 ikke en velegnet dåbstekst, fordi den handler om befaling og autoritet, om end afslutningen "og se jeg er med jer alle dage indtil verdens ende" er velanbragt. Vi foreslår, at den formulering indarbejdes på anden måde i ritualet.
2. Mark 10 har traditionen for sig, og den stemmer med Grundtvigsk Forums opfattelse, at enhver dåb er en barnedåb. Hertil kommer, at barnemetaforikken er så vigtig i den grundtvigske salmetradition, at den må komme til orde i ritualet.
3. Teksterne om Jesu dåb (Mark 1, Matt 3, Luk 3) kan være velegnede. Ikke fordi de er en historisk begrundelse for den kristne dåb, for Jesus blev jo ikke døbt med en kristen dåb, men fordi de viser, at kristne altid har forstået deres dåb i sammenhæng med Jesu dåb. Af den grund er Jesu dåb fremstillet som en kristen dåb.

4. De øvrige nævnte tekster er fra brevlitteraturen. Vi opfatter dem som dåbsteologiske, dvs. refleksioner over dåben, og ikke udtryk for den levende dåbstradition, som efter vores mening skal have plads i ritualet.

Som nævnt ovenfor er kontinuitet og sammenhæng væsentlige kriterier for et rituals genkendelighed. Derfor finder vi det uheldigt, at der er valgmuligheder ved tekstlæsningerne i ritualet. De skal netop understrege, at dåben er den samme uanset hvilken kirke vi mødes i til dåb.

Af den grund mener Grundtvigsk Forum:

1. 1912-ritualets læsninger kan bevares
2. Hvis læsningerne skal ændres, anbefaler vi at bevare Mark 10 sammen med en tekst om Jesu dåb, gerne Matt 3.

Bekendelse og tilspørgsel

Det er en grundtvigsk grundantagelse at forstå gudstjenesten og dens ritualer som en samtale mellem Gud og mennesker. Ritualet er således bygget op som Guds tiltale og menneskers svar i bekendelse, forkyndelse og lovsang.

Samme struktur må også findes i dåbsritualet. Derfor er det vigtigt, at ritualet indeholder en tydelig tilsigelse af Guds løfte til den, der skal døbes. Den direkte tilsigelse af løftet finder sted i trosbekendelsens ord. Trosbekendelsen er således i ritualet at forstå som Guds eget ord. Når der svares "ja", er der indgået en pagt med Gud.

Vi må alligevel spørge: Opleves trosbekendelsen i spørgeform af nogle dåbsforældre som en magtdemonstration og et oplevet pres om at eje en tro? Og hvordan kan vi udfolde det som en tilsigelse? Muligvis kunne det være ved en accent på fællesskabet i det sidste spørgsmål i tilspørgslen (se nedenfor): At vi står sammen om troen, som ikke altid opleves, men som, når den siges, bliver til. Som et ord, der skaber hvad det nævner.

Dåben har gave-karakter, hvilket bliver understreget ved, at det er et barn, der døbes. Selve trosbekendelsen skal derfor aldrig italesættes som en overhøring, da trosbekendelsens indhold først er noget, som "det ny menneske opvoxer til at fatte"³ gennem nadveren.

Trosbekendelsen som tilspørgsel er til barnets "ja tak" og ikke en overhøring af dåbsforældrenes tro, selvom det kan opleves sådan.

Vi foreslår derfor, at der er tre sidestillede muligheder for bekendelse og tilspørgsel:

³ 'Den Christelige Daabspagt' i *Den Christelige Børnelærdom* (Grundtvig, 1868)

1. Trosbekendelsen som fuld tilspørgsel, evt. afsluttende med: "Vil du døbes ind i denne tros fællesskab?"
2. Trosbekendelsen kan også lyde fra menigheden i sin fulde længde, som en bekræftelse af det fællesskab, barnet døbes ind i, Dermed er dåben en første læring af, at pagten med Gud altid implicerer andre mennesker.

Tilspørgslen i forkortet form kan efterfølgende lyde som følger:

"N.N. Forsager du Djævelen og alle hans gerninger og alt hans væsen?" – Ja!

"Tror du på Gud Fader, den Almægtige, himlens og jordens skaber, og på Jesus Kristus, Guds Søn, verdens frelser, og på Gud Helligånd, syndernes forladelse og det evige liv?" – Ja!

"Vil du døbes ind i denne tros fællesskab?" – Ja!

3. Trosbekendelsen kan endvidere fremsiges i sin helhed efter stedets skik – synges, siges i kor af menigheden eller fremsiges af præsten. Herefter blot denne tilspørgsel:

"Vil du døbes ind i denne tros fællesskab?" – Ja!

På vegne af Grundtvigsk Forum,

Kirsten Margrethe Andersen
Formand, Grundtvigsk Forum
Tlf. 2680 1650
formand@grundtvig.dk

Ulla Morre Bidstrup
Næstformand, Grundtvigsk Forum
Tlf. 2464 4147
umb@km.dk